

Het ongemak van gemak

Hoe onze economie ons in een houdgreep heeft

Almelo
13 april 2023f

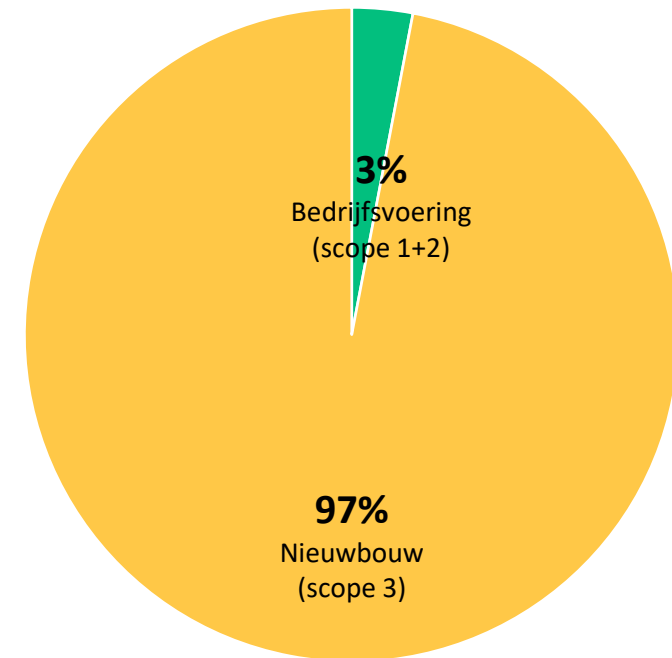
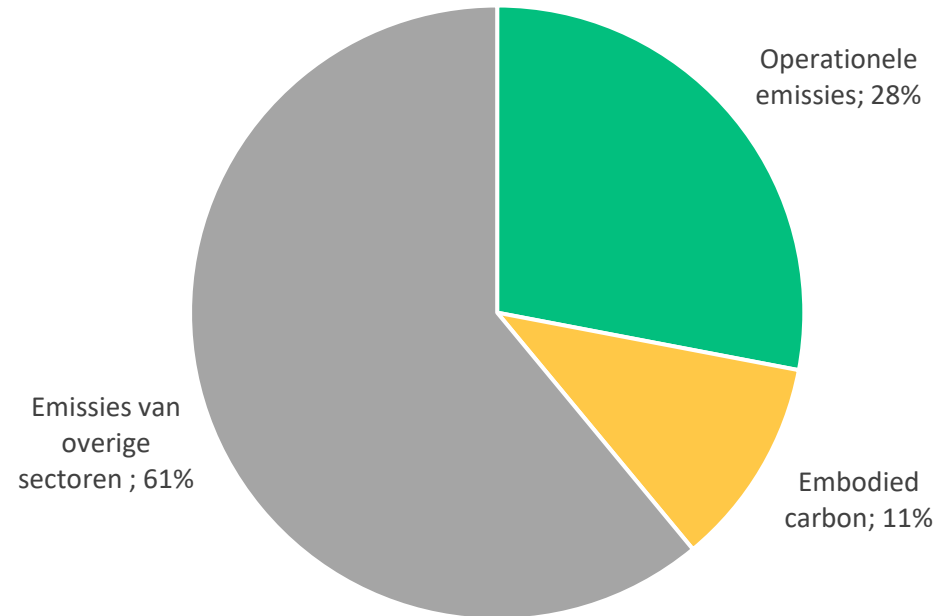
Waarom lukt de energietransitie wel?

En komt circulair bouwen maar niet van de grond?

Ons nationale beleid stuurt op lokale emissies

Terwijl met BENG juist het merendeel van de emissies 'embodied' zijn

Er wordt breed ingezet op industrialisatie

Omdat hier juist 'economies of scale' kunnen worden bereikt

[Nieuwstribben](#) | [Cobouw Academy](#) | [Digitale transit](#) | [Adverteren](#) | [Vacatures](#)

Cobouw AANBESTEDEN BOUWKWALITEIT DUURZAAMHEID

Hans, Gert en de houten-rijtjefabriek: 'Dit is geen oude eco is rocketscience'

Muziekinstrumenten worden niet voor niets gemaakt van hout. Het houdt de gelovende gebieden lekker lang vast. Leuk en aanvallend voorloos je dat een bijzonder proces: houten woning een. Daar gaat dit verhaal over. De zoveelste fabriek? "Nee, v anders."

[DEEL CADEAU](#)
[DELEN](#)

RTLnieuws

Nieuws Economie Sport Entertainment Tech Lifestyle EditieNL Uit

Woningtekort aanpakken: razendsnel huizen bouwen in de fabriek

Online bestellen en in een dag gebouwd: de aanbieders van prefab-huizen denken de oplossing te hebben voor de woningnood. Het ene na het andere betaalbare huis rolt de fabriek uit. En wordt letterlijk aan de grond geschroefd. Is het de oplossing voor Nederland?

13 februari 2023 07:05

Sport 88's en 90's week Lokaal Rotterdam Ma

tempo worden in de flexwoningen voor starters en inwoners in Nederland gebouwd

25 februari, 12:34 • 3 minuten leestijd

Naam concept	Werkelijke afzet streef	Verwacht 2023	Verwachte afzet 2024	Bouwmethodiek
Ian Snel	1.000	1.000	2.000	Beton met staal
Play-Mix	1.000	1.000	1.200	Prefab-casco, prefab gevelpanelen inclusief afwerking, prefab dak, prefab indeling incl. installaties
Woonconcept Hegmans	850*	1.000	1.000*	Prefab-casco, installatie, kap, fundering en kozijnen. Gevelafwerking traditioneel
TB Bewestel/Huis/Lekker EGENHuis	800	800	800	Prefab-fundering - Prefab casco incl. kozijnen - Prefab kapconstructie - metaalwerk - installatie
Roodem Tijhuis	800	1.000	1.000	Prefab-betonnen fundering, casco inclusief houten kozijnen, trapleun en kap
Dijkstra Dronom	800	700	700	Industriële gevelvlak, DVS
Trobbé BascWonen	780	775	775	Prefab-casco, installatie, kap, fundering en kozijnen. Gevelafwerking traditioneel
Nijhuis - Irenco	575	500	500	funderie, casco-wanden en vloeren met kozijnen, stalen en inbouwmodulen voor installaties en afbouw prefab
Bark	500	700	700	vloeren staal-beton of hout, wanden/kozijnen HSB
Mogelwoningen Vollen IJssels	400	400	400	Betonskelet, vloeren, wanden en sandwichpanelen
Ian Snel/Woningen	400	500	500	Beton met staal
Uram	400	400	400	Beton/staal/prefab-afwerk (S)
Pijn Wonen - Van Wijnen	375	400	400	Betonskelet, buitenhuur traditioneel metaalwerk of sandwichpanelen
MLZT (De Meuse)	300	500	500	Staal/beton casco
Trobbé Hoogwoningen	300	440	440	Prefab-casco, installatie, fundering en kozijnen. Gevelafwerking traditioneel
VCH woningen	275	275	275	HSB, gevelafwerking op de bouwplaats
Casco Prefab	150*	150*	150*	Volledig betonnen casco. Binnenwanden metaalstud
Hodes	140	175	175	Staal, beton, hsb-en/of staalframe
Hegmans Bouwgroep	110	115	115	Prefab-casco, installatie en kozijnen. Gevelafwerking traditioneel of sandwichpanelen
Baarsma en Optimaat (KlokGroep)	98	110	110	Prefab-fundering, casco, vloer, gevel, dak en installaties
Wolfsend Groep	78	120	120	SIP Kozijnen TEK
Woonstads villa's (TB)	70	120	120	
Fruich	70	470	470	Hout/Hout
Blocke om-en Blocke aanhoog (Dura Vermeer)	70	120	120	HSB - Kant en Male elementen
Domesticube	60	370	370	Staal/framebouw, geen beton
One (Hegmans)	60*	100*	100*	Geframeerd metaal/Hout i.o.m. staal/casco - gevel
Solid Bus	60	80	80	
Slimme woning (Heembouw Wonen)	50	100	100	Prefab of modular in beton/CLT of Staalf
B&M grondgebonden	47	50	50	geïsoleerd gevel- en energie-modulen, gd betonskelet (kanal voor hout)
Nordel	45	100	100	HSB Casco / Prefab-modulen
StartBlock	45	100	100	CLT
SolidFrame (voormalig Perkeoan)	-	100	100	CLT
RS-Housing BV	-	100	100	Staal met beton
Maggelink	-	80	80	CLT voor plafond, vloer en wand
Modulaire Houten module B	-	50	50	CLT en gelamineerde liggers en kolommen
HDU/Twee (TB)	-	50	50	
BoxHousing	-	50	50	StaalFrame

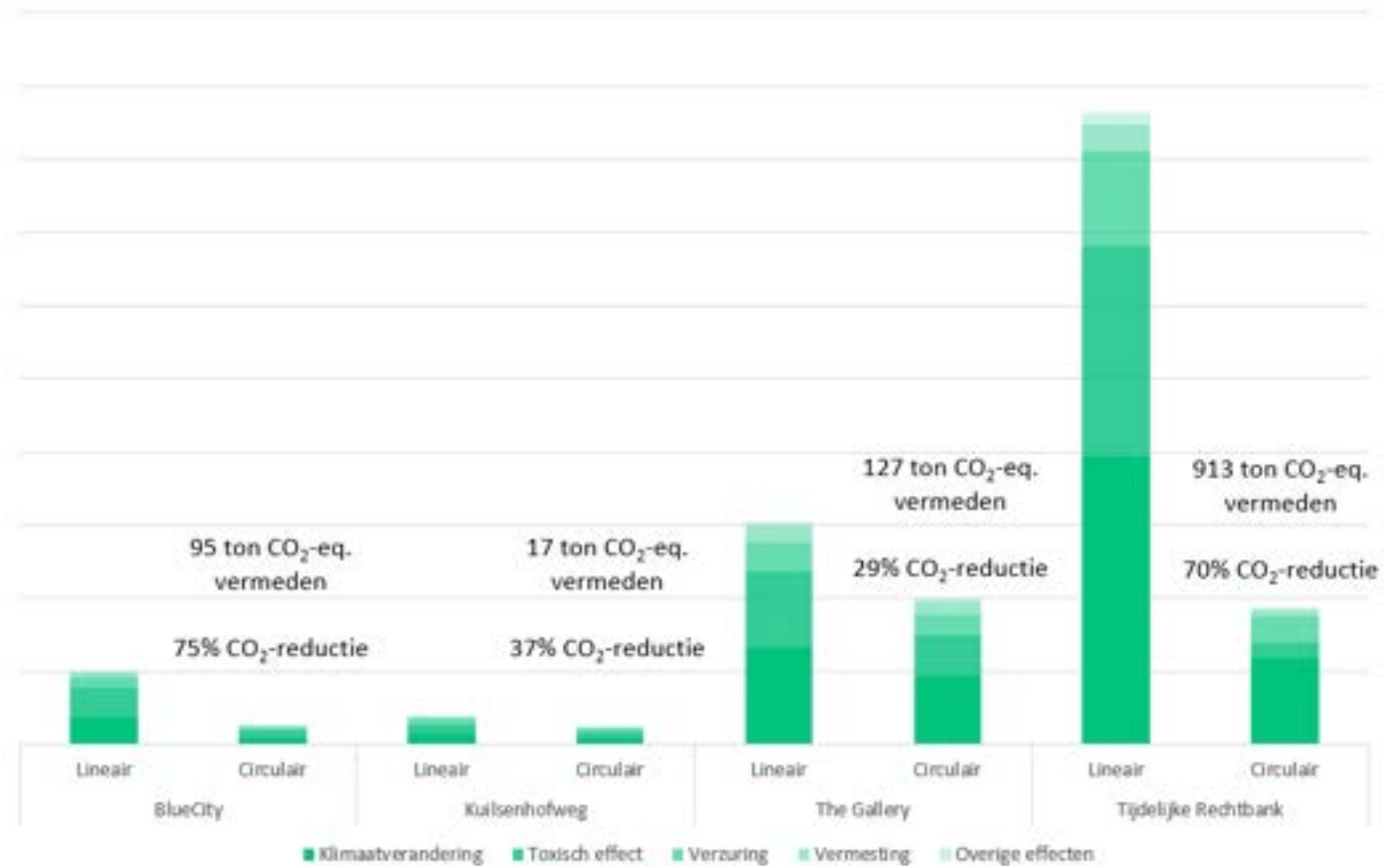
Bron: CoBouw (2022), Rijnmond (2022), RTL (2023), Copper8 i.o.v. Min BZK (2022)

Meeste milieupact met hergebruik

Maar het belastingsysteem staat in de weg

Vermeden milieupact door circulair bouwen

Maar toch is circulair bouwen/slopen duurder

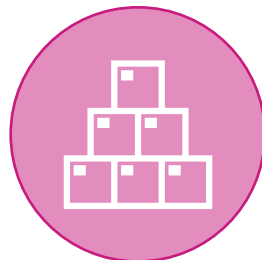
Een Tax Shift van arbeid naar grondstoffen kan helpen

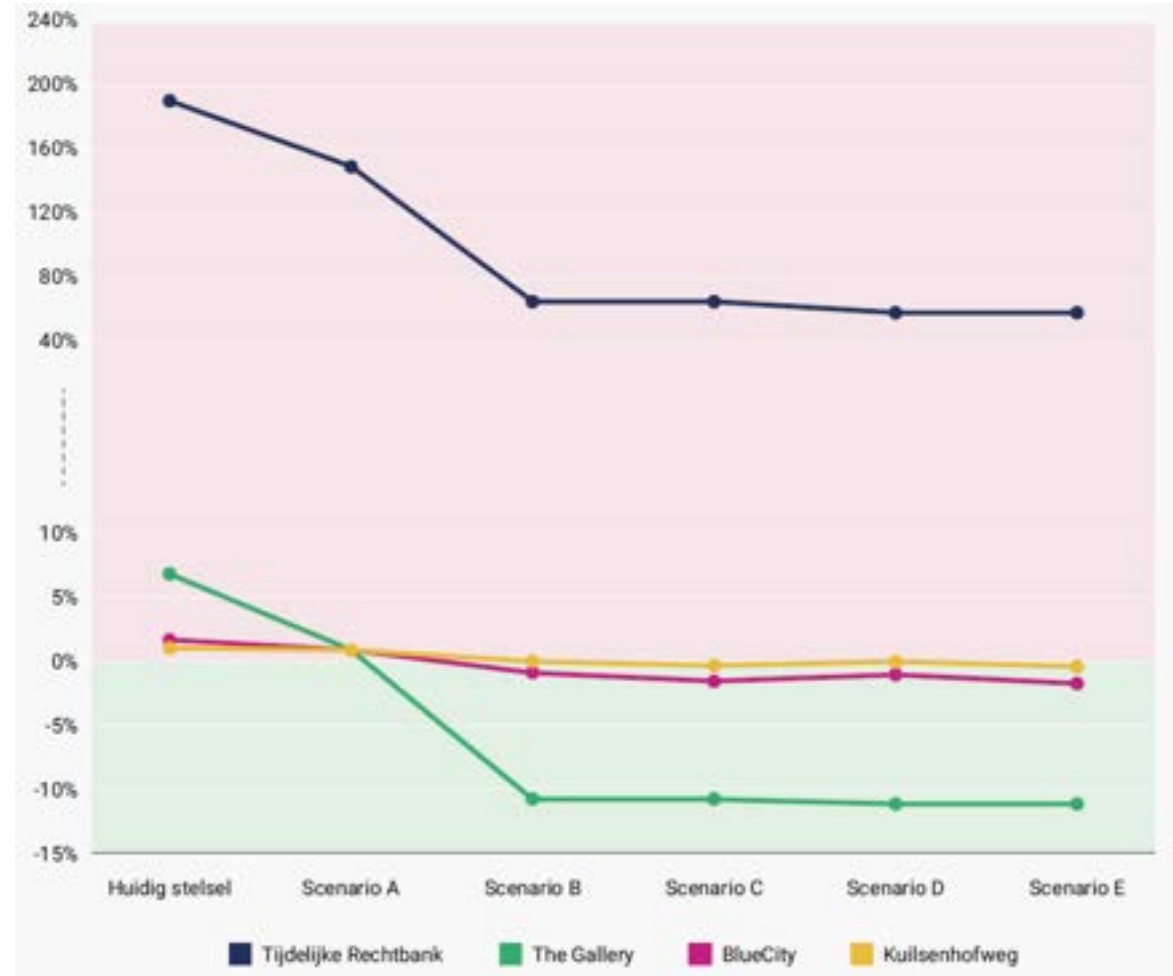
Verlagen **sociale premies** (werkgeversdeel*) van 21%

Toepassen **milieuheffing**

Heffing op **primaire grondstoffen**

*Vanwege praktische redenen is gerekend met de verlaging van premies voor de werkgevers; het uitgangspunt is dat dit niet leidt tot lagere sociale zekerheid voor de werknemers.

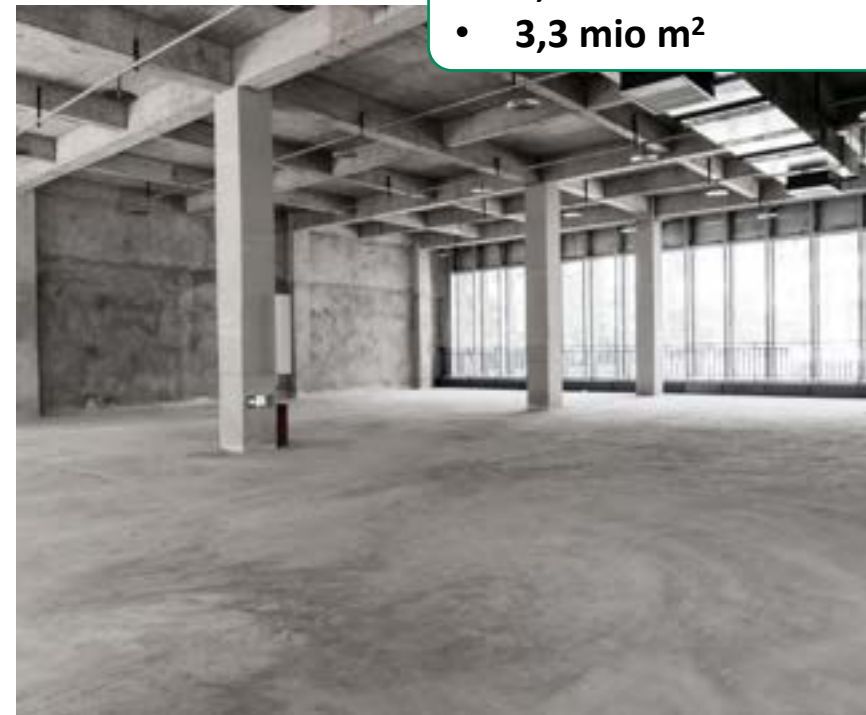
Waarom niet leegstaande kantoren benutten

Omdat het boekhoudkundig niet interessant is

Leegstand kantoren

- 8,000
- 9,6%
- 3,3 mio m²

Waarom bouwen in de polder?

Dat is niet duurzaam maar pragmatisch... voor de ontwikkelaar

Grondbezit grootste 22 projectontwikkelaars

	Grondbezit	Aantal gemeenten	Buitenstedelijk
BPD	1.951 ha	165	85%
ROTIJ	452 ha	43	94%
Verwelius	439 ha	20	98%
Bouwinvest	386 ha	46	76%
Klok	303 ha	42	88%
Heijmans	281 ha	58	85%
AM	250 ha	98	86%
Schippers Onroerend Goed	249 ha	12	98%
Megahome	216 ha	27	87%
Amvest	197 ha	112	61%
Ballast Nedam	190 ha	40	92%
Van Wanrooij	177 ha	52	69%
GOM Zuidplaspolder II	164 ha	1	98%
Jansen Bouwontwikkeling	137 ha	34	85%
Nijhuis	135 ha	33	82%
Driessen Vastgoed	119 ha	5	93%
Hollands Midden	90 ha	3	96%
Synchroon	77 ha	31	78%
Gron Beheer	66 ha	1	98%
Zondag Bouwgroep	54 ha	17	96%
Delta Lloyd	16 ha	3	80%
Project Ontwikkelings Gronden I B.V.	16 ha	7	95%

Nieuwbouw onder NAP?

Wij zeggen nee.

Om het woningtekort in Nederland op te lossen, zetten we in op 'bouwen, bouwen, bouwen'. Omdat we woningen voor 75 – 100 jaar realiseren, is het toekomstbestendig bouwen van die woningen cruciaal. Gezien het tempo van klimaatverandering lijkt het ons onverstandig om nog nieuwbouw te realiseren in gebieden die nu al onder NAP liggen. Vanuit Copper8 kiezen we er daarom al langere tijd voor om niet meer te werken aan nieuwbouwprojecten onder NAP.

het KNMI dat de zeespiegel in 2100 zo'n 1,2 meter is gestegen, als we wereldwijd niet snel onze uitstoot terugdringen. (Ter vergelijking: tussen 1901 en 2018 bedroeg de stijging zo'n 20 centimeter.) Zelfs als we de wereldwijde temperatuurstijging weten te beperken tot 1,5 – 2 graden, zal de zeespiegel op termijn niet meer dan 2 meter stijgen. De vraag is dus niet of dit gebeurt, maar wanneer dit gebeurt.

Onze overtuiging
Ondanks de grote druk op woningbouw om het woningtekort op te lossen, geloven wij niet in nieuwe woningbouw op plaatsen die niet toekomstbestendig zijn. Denk daarbij bijvoorbeeld aan diepe polders, zoals de Zuidplaspolder of de Haarlemmermeer. De Deltacommissaris schat in dat er zo'n 820.000 woningen zijn voorzien in gebieden die kwetsbaar zijn voor klimaatverandering. Ook Deltaris waarschuwt voor de lange-termijngevolgen van zeespiegelstijging.

Daarbij is het probleem niet zoeer dat we de dijken niet op kunnen hogen, maar dat als een polder een keer overstromt, het niet meer lukt om deze goed leeg te pompen. Daar komt bij dat de kans op dijkdoorbraken als gevolg van droogte ieder jaar verder toeneemt.

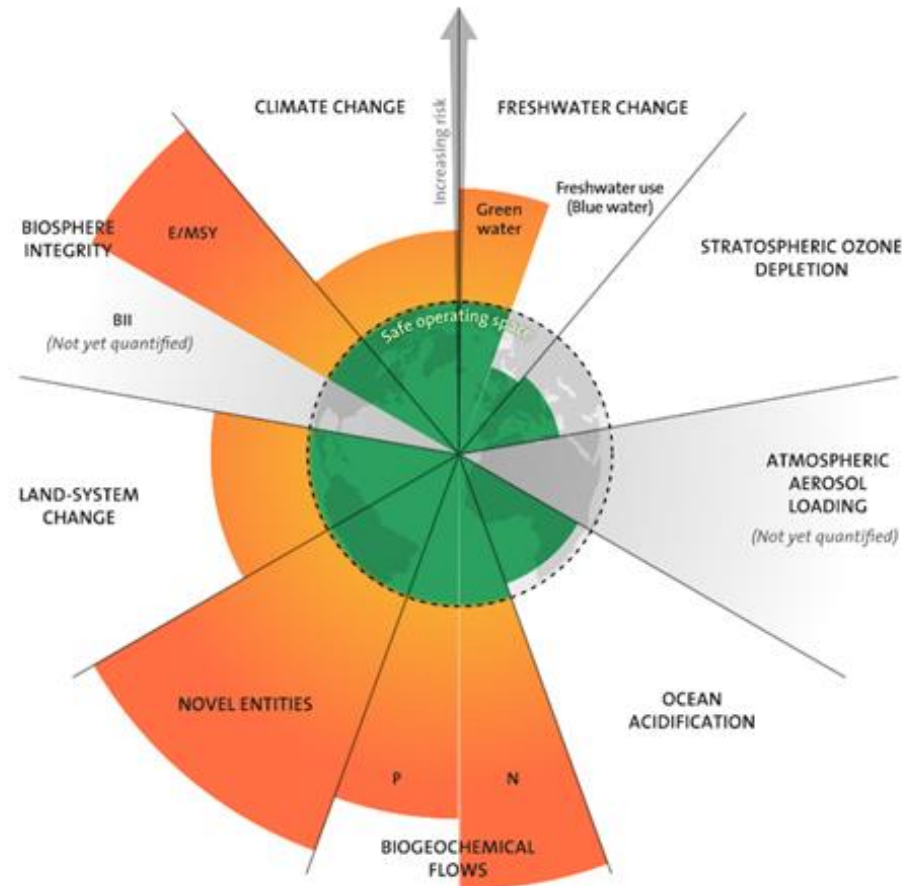
De uitdaging
De gevolgen van klimaatverandering worden steeds zichtbaarder. De droogte, die ook deze zomer weer heel Europa heeft geteisterd, is daar het meest recente signaal van. Het lastige van klimaatverandering is dat de gevolgen in de tijd vertraagd zijn ten opzichte van de oorzaak. Zo is de huidige droogte niet het gevolg van onze uitstoot van dit jaar, maar is blijvende droogte het gevolg van uitstoot van de afgelopen tientallen jaren.

Voor Nederland is zeespiegelstijging op lange termijn de grootste uitdaging. In haar Klimaatrapport 2021 stelt

Hoe houden we de aarde bewoonbaar?

Klimaat is niet het enige probleem!

Hoe houden we de aarde bewoonbaar?

Klimaat is niet het enige probleem!

Nieuws van de boswachter

'Nederlandse natuur staat er slechter voor dan ooit'

04 FEBRUARI 2020 | NATUURMONUMENTEN

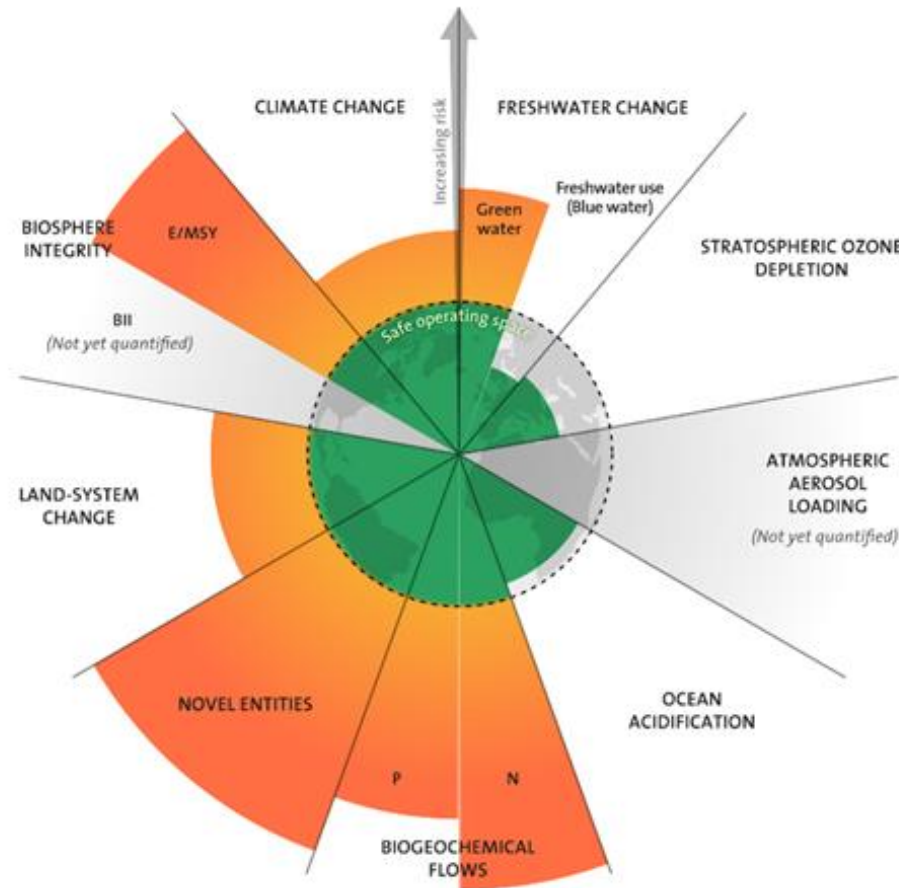
De Nederlandse natuur op land staat er slechter voor dan ooit. Het aantal wilde dieren in open gebieden is sinds 1990 met 50 procent afgenomen. Op de hoge zandgronden, zoals de Veluwe, zijn er zelfs 70 procent minder dieren. Neerslag van stikstof is de belangrijkste oorzaak. Dat staat in een alarmierend onderzoeksrapport van het Wereld Natuur Fonds.

Trouw

DUURZAAMHEID/ECONOMIE OPNIE RELIGIE/FILOSOFIE CULTUUR/BIJ

Plasticoversuiging

WWF waarschuwt: We ademen, eten en drinken plastic, tot wel een creditcard per week

fli

Wij zijn nu online! Het Nieuws - Bezoek - Kopen - Producten

10 oktober 2023 11:25

Watergezant Henk Ovink: 'We stevenen af op de grootste watercrisis ooit'

door Jantien

Een stijgende zeespiegel, meer extreem weer en dringende drinkwatertekorten: Nederland kan zijn bors natmaken. De speciale watergezant van het kabinet, Henk Ovink, maakt zich enorme zorgen. 'De balans in de watercyclus is kapot. Het voor je uitsluiten van grote problemen lost ze niet op.'

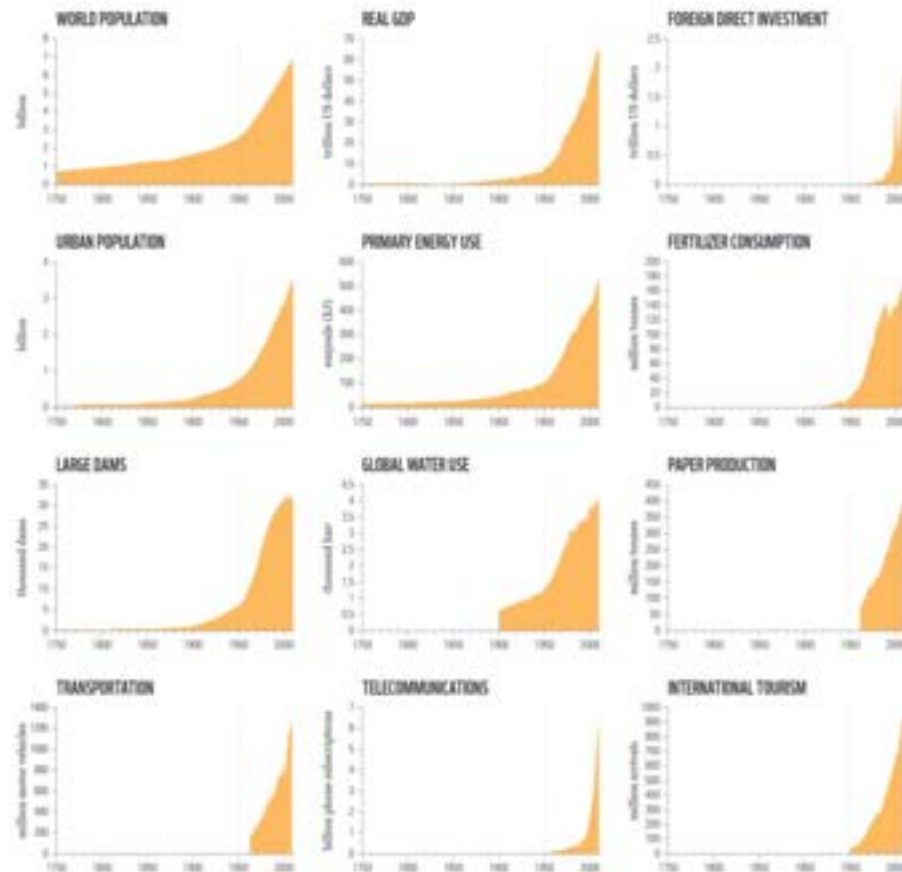

Exponentiele ontwikkelingen

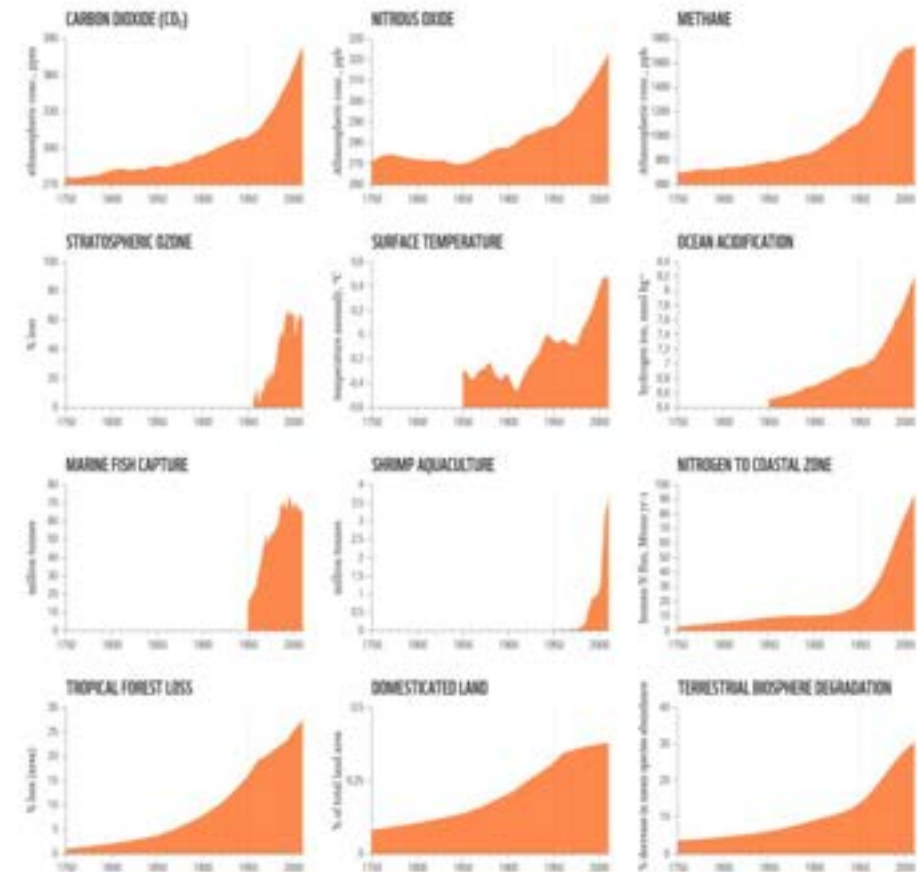
Vragen om exponentiele oplossingen

SOCIO-ECONOMIC TRENDS

EARTH SYSTEM TRENDS

Als iedereen zou leven als een Nederlander...

Zouden nu alle grondstoffen al op zijn die de aarde kan regenereren

Country Overshoot Days 2023

When would Earth Overshoot Day land if the world's population lived like...

For a full list of countries, visit overshootday.org/country-overshoot-days.
*French Overshoot Day based on nowcasted data. See overshootday.org/france.
Source: National Footprint and Biocapacity Accounts, 2022 Edition
data.footprintnetwork.org

Hebben wij de grenzen aan groei bereikt?

Volgens de Financial Times merken we nu al de 'overshoot'

The image shows a screenshot of the Financial Times website. At the top, there is a navigation bar with categories: HOME, WORLD, US, COMPANIES, TECH, MARKETS, CLIMATE, OPINION, WORK & CAREERS, LIFE & ARTS, and HTSI. On the right side of the navigation bar, there are buttons for 'Subscribe' and 'Sign In'. Below the navigation bar, the main content area features a large article header. The header includes the text 'FT Magazine Life & Arts' and a button '+ Add to myFT'. The main headline reads: 'The Netherlands may be the first country to hit the limits of growth'. Below the headline, there is a sub-headline: 'The country has 507 people per sq km, nearly five times the EU average, while liveable land is shrinking due to climate change'. The background of the article header is a stylized, wavy representation of the Dutch flag (orange, white, and blue) with a dark, jagged, torn-edge effect across the middle, symbolizing the 'overshoot' mentioned in the text.

Niks doen is duurder dan in actie komen

Ook hier is sprake van exponentialiteit

OTHER NOTEWORTHY EVENTS						
16 Dec-19 Jan	Malaysian floods	Tropical depression	Malaysia	54	70,000	
22 Jan-5 Feb	Back-to-back storms in Southeast Africa	Tropical storms and tropical cyclones	Madagascar, Mozambique & Malawi	366		
20 Jan-16 March	Tierra del Fuego wildfire	Wildfire	Chile	0	0	
15 Feb	Petropolis floods	Floods	Brazil	231	1,400	
18 March	Arctic & Antarctic heatwaves	Heatwave	Arctic & Antarctic regions			
March and Apr	India & Pakistan heatwave	Heatwave	India & Pakistan	90 reported (the real figure is probably orders of magnitude higher)		
Oct	West Africa floods	Floods	Mali, Cameroon, Nigeria & Niger	+600	1.3 million	
Oct	Cyclone Sitrang	Tropical cyclone	Bangladesh	35	1 million	
Oct	Tropical Storm Nalgae	Tropical storm	Philippines	162	850,000	
All year	Horn of Africa drought	Drought	Somalia, Ethiopia, Kenya			36m people 'affected' according to OCHA

RTLnieuws

10°

Klimaatverandering aanpakken

Kosten klimaatbeleid: niets doen uiteindelijk de duurste optie

Door Bort Verheggen

3 april 2023 14:24 - Aangepast 3 april 2023 14:24

Uitruk van de brandweer bij een bosbrand in de bossen tussen Tilburg en Moergestel in 2020, waar het toen kurkdroog was door gebrek aan regen.

A perspective view of a long tunnel formed by strings of warm white lights. The lights are arranged in a grid pattern, creating a sense of depth. In the center of the tunnel, a bright sunburst effect radiates outwards, illuminating the surrounding lights and creating a warm, golden glow. The overall atmosphere is festive and celebratory.

**We innoveren
hier ons wel
uit!**

Verhogen van efficiëntie geen heilige graal

Jevons Paradox laat zien dat de consumptie alsmaar toeneemt

We zijn allen rentmeesters van onze economie

We zijn nooit te klein om invloed te hebben

Traditioneel adviesbureau	Alternatief business model
Winstmaximalisatie	Impact maximalisatie
Groei imperatief / extractief denken	Gezonde marge voor duurzaamheid
Piramide	Pannenkoek
Groei van de organisatie	Maximale omvang organisatie
Lange termijn betalende relatie met klanten	Capaciteitsopbouw bij klanten
Kennis teasers / achter gesloten muren	Pionieren / open source kennis

“You never change things by fighting the existing reality. To change something, build a new model that makes the existing model obsolete.”

R. Buckminster Fuller